

ÅRSRAPPORT

Historie & Kunst 2020

Historie & Kunst – årsrapport 2020

Et år i Coronaens tegn

Som alle andre kulturinstitutioner blev Historie & Kunst i 2020 stærkt påvirket af COVID-19 og nedlukningerne i forbindelse hermed. Heldigvis nåede vi fysisk at fejre to store milepæle – nemlig åbningen af Københavns Museum i februar og Thorvaldsens 250-års jubilæum i marts. Det nye Københavns Museum slog besøgsrekord og vakte begejstring hos anmelderne. Thorvaldsens Museums jubilæumsudstilling fik også fine anmeldelser og billedhuggerens jubilæum blev markeret med en bred vifte af aktiviteter. Nikolaj Kunsthal trak et stort publikum til den forlængede udstilling om Leonard Cohen, og Statens Kunstfond præmierede én af kunsthallens øvrige udstillinger. Stadsarkivet gennemførte en stor omlægning af sin digitale infrastruktur og vandt Sundheds- og Omsorgsforvaltningens Fællesskabspris for at styrke sammenhold og livskvalitet for ældre københavnere.

Historie & Kunst er etableret i 2015 og fungerer som et fagcenter i Kultur- og Fritidsforvaltningen, Københavns Kommune. Enheden omfatter to statsanerkendte museer, Københavns Museum og Thorvaldsens Museum, samt Københavns Stadsarkiv og Nikolaj Kunsthal.

De to museer rummer store historiske og kunsthistoriske samlinger, mens Stadsarkivet bevarer og tilgængeliggør Københavns Kommunes fysiske og digitale arkivalier. Stadsarkivet driver herudover Netværket for Elektronisk Arkivering (NEA) for 29 danske kommuner og er dermed med til at sikre bevaring af og adgang til store datamængder. Ansvar for arkæologiske udgravninger i Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune hører under Københavns Museum.

Fra 2019 er Historie & Kunst også sekretariat for Rådet for Visuel Kunst, der indkøber kunst til Københavns Kommunes kunstsamling, hvorefter de udlånes til kommunale institutioner og bygninger. Rådet er nedsat af Borgerrepræsentationen og rådgiver kommunen i kunstfaglige spørgsmål.

Kultur- og Fritidsudvalget er bestyrelse for Historie & Kunst. Der har siden 1848 været nedsat en særskilt bestyrelse for Thorvaldsens Museum. Kultur- og fritidsborgmesteren er i dag født formand for begge bestyrelser.

Børn og unge blev prioriteret

Skoletjenesten på tværs af Historie & Kunst blev i 2020 samlet i én enhed for at styrke synergi og projekter på tværs af organisationen, så de kan komme endnu flere børn og unge til gode.

Undervisningsministeriet udbød i 2020 en ordning på 200 mio. kr. til aktiviteter i skolernes sommerferie for at støtte børn og unges leg og læring efter den lange nedlukningsperiode. Indsatsen var målrettet udsatte børn og unge. Historie & Kunsts Skoletjeneste fik stablet et omfattende og kvalificeret program på benene trods en meget kort tidsfrist. Aktiviteterne fandt sted på Thorvaldsens Museum, i Nikolaj Kunsthal og i byens rum.

Corona-situationen fremmede ikke børnehavernes besøg på museerne. Skoletjenesten ved Københavns Museum tilbød derfor i stedet at besøge børnehaverne. Skoletjenesten udviklede desuden et nyt undervisningsforløb til grundskolen med et udstillingsrum om pest og kolera som omdrejningspunkt. Formålet var bl.a. at vise, hvordan vi kan lære af historien, når katastrofer og epidemier har hærget.

Nye digitale tilbud

Der blev nedsat en task-force af medarbejdere fra de fire institutioner for at udvikle flere digitale tilbud til brugerne. Resultatet blev podcastserierne "Bag om Thorvaldsen" og "Københavnshistorier", der bliver lanceret i foråret 2021. Samtidig er der også blevet produceret en række kortere film om særlige temaer og udstillinger, bl.a. om Københavns Museums bygning, særudstillingerne "Byen på Tegnebordet" på Københavns Museum og "Længsler" på Thorvaldsens Museum samt den historiske kamp mod pesten. De nye digitale tilbud supplerer det meget besøgte online fotoarkiv kbhbilleder.dk og Thorvaldsens digitale arkiv, der for første gang gør hele samlingen på Thorvaldsens Museum tilgængelig hjemme fra sofaen.

Kulturkvarteret markerede sig

Kulturkvarterets markedsføringskampagne, rettet mod københavnere og danske turister, løb af stablen fra den 17. juli 2020 og to måneder frem og blev markeret på pyloner i det offentlige rum, foldere, en SoMe-kampagne og digitale aktiviteter på tværs af alle 19 deltagende institutioner. Der var især fokus på børn og børnefamilier. Copenhagen Visitor Center var med til at gennemføre en række events.

Kulturkvarteret lancerede ligeledes en efterårskampagne i Politiken, Kristeligt Dagblad, bornibyen.dk og på forskellige SoMe-kanaler, henvendt til børnefamilier og voksne, nysgerrige københavnere, der holdt ferie i egen by.

Ny butiks- og publikumsansvarlig i Historie & Kunst

Som led i Historie & Kunsts igangværende strategi, hvor der bl.a. er fokus på større egenindtjening, blev der i 2020 ansat en butiks- og publikumsansvarlig medarbejder. Det har resulteret i større forandringer i Nikolaj Kunsthal og på Thorvaldsens Museum, hvor der er blevet opbygget nye butiksområder, og mange nye varer er kommet til. Udviklingen fortsætter i 2021. Til Københavns Museums butik er der blevet udviklet en række nye produkter.

Besøgstal

Besøgstallet blev negativt påvirket af to nedlukninger og restriktioner, men holdt sig samlet set på samme niveau som i 2019, fordi Københavns Museum åbnede i 2020 og dermed bidrog med nye besøgende.

Folketinget aftalte i juni 2020 en såkaldt sommerpakke til 700 mio. kr. for at sætte skub i økonomien efter de første corona-nedlukninger. Et af initiativerne betød halv pris på entréen til museer og andre kulturinstitutioner i sommerperioden. Nikolaj Kunsthal, Thorvaldsens Museum og Københavns Museum var tilmeldt ordningen, der trådte i kraft i den 27. juni og løb frem til den 9. august. Ordningen løftede besøgstallet gennem sommeren.

Historie & Kunst - besøgstal 2019-20

	Besøg 2020	Besøg 2019	Udvikling %	Web-besøg 2020	Web-besøg 2019	Udvikling %
THORVALDSENS MUSEUM	33.628	58.184	-42	221.961	165.525	34
NIKOLAJ KUNSTHAL	32.488	63.992	-49	117.195	83.587	40
KØBENHAVNS MUSEUM	68.779	6.150	1.018	187.765	72.897	158
KØBENHAVNS STADSARKIV	2.255	6.904	-67	278.846	398.525	-30
KBHBILLEDER	0	0	0	265.259	253.926	5
I ALT	137.150	135.230	1	1.075.410	978.746	10

Faldet i webbesøg for Københavns Stadsarkiv i 2020 afspejler bl.a. overgang til ny webside og tekniske omlægninger.

Skoletjeneste

Godt 10.000 elever brugte i 2019 Skoletjenesten i Historie & Kunst – men tallet var lavere i 2020 på grund af corona-nedlukningerne. Eksempelvis faldt antallet af klasser fra grundskolen med næsten 30 procent og antallet af gymnasieklasser med 35 procent.

Skoletjeneste 2019-20 – aktiviteter fordelt på hold, klasser og elever

THM = Thorvaldsens Museum

KM = Københavns Museum

	2019			2020		
	THM	KM	I alt	THM	KM	I alt
DAGINSTITUTIONER						
HOLD	9	62	71	2	38	40
GRUNDSKOLE						
KLASSER	210	73	283	105	96	201
UNGDOMSUDDANNELSER						
KLASSER	63	0	63	23	18	41
ANDRE UDDANNELSER						
HOLD	23	19	42	4	12	16
VEJLEDNING						
ANTAL ELEVER	1	25	26	1	225	226

Københavns Museum

Formidling

Den 7. februar 2020 kunne det nye Københavns Museum slå dørene op på den nye adresse i Stormgade 18 med en storstilet og vellykket åbning, ført an af Hendes Majestæt Dronning Margrethe. Københavnerne stod klar til at tage huset i brug fra første dag, og anmelderne kvitterede med stjerner og hjerter og kaldte det nye museum "mesterligt". Museet slog sin egen besøgsrekord, idet over 68.000 gæster gik ind ad dørene til det nyrestaurerede og historiske hus fra 1894, der blandt flere priser blev nomineret til European Museum of the Year Award.

Museet åbnede med den anmelderroste særudstilling "Paul Fischer - Byen i det bedste lys", der inviterede ind i malerens motiver af Københavnske gader og pladser fra samme periode, som den nye museumsbygning er fra. Sideløbende med åbning af museet lancerede museet byvandring i Christians 4.s såvel som Paul Fischers fodspor i indre by, og byvandrede i Golden Days festivalperioden også på Nørrebro under temaet "Børnemagt og ungdomsoprør".

I museets åbningsperioder blev der afholdt omvisninger på museet samt workshops i relation til Historiens Have i museets gårdhave, hvor natur og kultur smeltede sammen. Om torsdagen, hvor museet har åbent til kl. 21, blev der afholdt foredrag med både interne og eksterne foredragsholdere, heriblandt Maria Helleberg og Ulrik Langen. I alt blev der afholdt ca. 200 omvisninger, byvandring, workshops, foredrag og øvrige arrangementer i 2020. Hver weekend kunne museets besøgende slå vejen forbi Arkæologisk Værksted og få arkæologien og fortiden i hænderne - bogstavelig talt - og med podcastserien "København i 1000 år" blev et "besøg" på museet og et møde med historien "via ørerne" en mulighed også udenfor åbningstid.

Samlingsarbejde

I kølvandet på nedlukningen af Danmark i marts 2020 igangsatte Københavns Museum en indsamling af genstande og fortællinger under temaet "København under Corona". Indsamlingen og dokumentationen af corona-krisen knytter sig til museets bredere interesse for de katastrofer, brande, pest og kolera, der i gennem tiderne har ramt København. Corona-indsamlingen afdækker, hvordan pandemien på længere sigt vil påvirke byens rum samt borgernes adfærd, og tæller bl.a. indsamling af det første ensretning skilt fra Søerne i København. Ligesom i resten af Danmark blev gåture i det fri også meget populært blandt københavnernes, hvis færden bl.a. blev forsøgt styret via skilte opsat i byrummet. Ligeledes er der indsamlet fra en børnehave, der måtte flytte til Naturcenter Amager Strand for at leve op til afstandskrav og antal børn pr. kvadratmeter. Herfra er indsamlet telte, hegn og mobile spritstationer. Museet opfordrede også københavnernes til at sende deres egne bud ind på "København under Corona" og har modtaget mange sige-fotos. Herudover har museet indsamlet et selvlavet mundbind, som et barnebarn har syet til sin bedstemor.

Blandt øvrige indsamlede genstande er et stemningsfuldt prospektmaleri, der er udført i 1929 af Hjalmar Matthiesen og viser udsigten mod Slotsholmen. Fra Teknik- og Miljøforvaltningen modtog museet et udskiftet cykelbarometer, der kan fortælle historien om København som cykelby, om byens grønne omstilling og satsning på at skabe rammerne for bedre helbred og mindre luftforurening.

I 2020 fortsatte museets store arbejde med at flytte midlertidige magasiner, herunder magasinet på Fælledvej, til det nybyggede magasin i Høje Taastrup. Arbejdet omfatter flytning af mange tusinde genstande – bl.a. flere tons støbejernsovne og museets 350 stk. store fanesamling.

Arkæologi

Københavns Museum varetager det arkæologiske ansvar i Københavns og Frederiksberg Kommune efter Museumsloven. Dette arbejde indebærer en lang række opgaver fra udtalelser i forbindelse med høringer, nedrivninger og miljøvurderinger til rådgivning af offentlige og private bygherrer. Museet gennemfører desuden en lang række forundersøgelser og egentlige arkæologiske udgravninger med den tilhørende administration i form af budgetlægning og afsluttende beretning.

I 2020 gennemførte museet 60 forundersøgelser og 15 udgravninger, herunder flere omfattende arkæologiske undersøgelser. På Købmagergade ved Rundetårn kunne arkæologerne under renovering af flere ejendomme finde spor på menneskelig aktivitet helt tilbage til 1100-1200-tallet. Tidligere har man ment, at området lå uudnyttet hen. De afdækkede skelgrøfter fra ældre middelalder lå stort set langs de nuværende matrikelskel og har dermed givet helt ny viden om dette område i byens historie.

For tredje år i træk kunne Københavns Museum igen glæde sig over at befinde sig på Slots- og Kulturstyrelsens top-10 liste over årets væsentligste arkæologiske fund i Danmark, idet arkæologerne ved en totalrenovering af en bygning på Gammeltorv fandt spor af det tidligste befæstede anlæg i København. Resterne af byens ældste voldgrav, et hesteskoformet anlæg med vold og grav har med sin blotte tilstedeværelse haft en stor betydning for Københavns tidligste historie. Ud over selve voldanlægget dukkede også vejforløb op og spændende særegne genstande, bl.a. en skifersten med indridsninger af dyr og mennesker. Det er stadig uklart, hvad anlægget omkransede, og der er dermed stadig, også her, en masse spændende historier og viden at finde i jorden i København.

Forskning og bogværker

Museet har med sine forskellige fagområder bidraget til Trap Danmarks bind om Københavns forhistorie frem til og med 1700-tallet. Flere medarbejdere på museet har ligeledes været travlt beskæftiget med at skrive den nye Københavnerfortælling, et 8-bindes værk der udgives i 2021.

I 2020 afsluttede Københavns Museum forskningsprojektet "Urbanitet, mødet mellem mennesker" med yderligere to forskningsartikler på baggrund af museets arkæologiske resultater, bl.a. gennemgået i et af museets ph.d.-projekter i emnet.

Museet fortsatte i 2020 sit arbejde med projektet "Arkæologi og naturvidenskab - naturfag på det kulturhistoriske museum", der er kommet i stand gennem fondsmidler fra Novo Nordisk Fonden. Projektet skal udfolde naturvidenskabens rolle i museumsarbejde, og som en del af projektet er der arbejdet videre med udviklingen af et arkæologisk værksted til fællesfaglige forløb. Værkstedet åbner i 2021.

Ligeledes fortsatte museet i 2020 sit arbejde med projektet "Lyden af Hovedstaden", støttet af Velux Fonden, der er et samarbejde imellem forskere og formidlere ved Center for Dialektforskning ved Københavns Universitet, Dansk Center for Byhistorie ved Aarhus Universitet/ Den Gamle By, Moesgaard Museum og Københavns Museum. Projektet udforsker og formidler fortidens lyd i byen med fokus på lydens betydning for skabelse af byens rum og fællesskaber. I 2020 blev der blandt meget andet arbejdet på citizen science-delprojektet, der genererer data og spørgsmål om nutidens dialekter og sprogbrug. Der gennemførtes et pilotprojekt, hvor elever fra københavnske skoler og studerende fra Center for Dialektforskning undersøgte sproglig variation i hovedstaden i samarbejde med Skoletjenesten.

Thorvaldsens Museum

I 2020 fyldte Bertel Thorvaldsen 250 år. Det blev markeret med en stor særudstilling og mange arrangementer i form af bl.a. artist talks, værkstedsaktiviteter i portrætmodellering og portrættegning for børn og voksne, masterclasses i kunsthistorie, illustration og fortælling, omvisninger, byvandring i københavnerdrengen Bertels fodspor, pop-up aktiviteter med portrætmodellering og -tegning på legepladsen i Hans Tavsens Park, i Fritidscenter Amager Nordøst og på Flyverlegepladsen i Nørrebroparken, koncerter og mere til. Museet holdt åbent hver torsdag aften til kl. 21.

Særudstillingen "Ansigt til ansigt - Thorvaldsen og portrættet" blev åbnet på Thorvaldsens romerske fødselsdag den 8. marts af kommissær og næstformand for EU-Kommissionen, Margrethe Vestager, og bestyrelsesforkvinde, kultur- og fritidsborgmester, Franciska Rosenkilde. Udstillingen omhandlede Thorvaldsens portrætter. Mange er ikke i dag klar over, at Thorvaldsen var en af sin samtids mest efterspurgte portrætkunstnere, ikke bare i Danmark, men i hele den vestlige verden. Med en enestående evne til at balancere mellem det individuelle og det ideale formåede Thorvaldsen at fange tidsånden og give sin tids fremtrædende personligheder fysisk form - lige fra Napoleon til paven i Rom. Portrættefterne har længe stået i skyggen af hans kendte mytologiske skulpturer og relieffer. På udstillingen vist prominente internationale indlån af portrætter fra antikken og til i dag. Desuden var de fire danske billedkunstnere Jeanette Ehlers, Lise Harlev, Nikolaj Recke og Trine Søndergaard sammen med forfatteren Merete Pryds Helle inviteret ind på museet for at undersøge portrættet som fænomen med afsæt i deres egen kunstneriske praksis. Udstillingen var et øjenåbnende bud på, hvordan vi som moderne beskuerer kan møde Thorvaldsens portrætter.

I forbindelse med Thorvaldsens romerske fødselsdag 8. marts (den dato hvor han første gang ankom til Rom) og hans rigtige fødselsdag den 19. november opførte Sokkelund Sangkor et udvalg af hyldest- og fødselsdagssange til Thorvaldsen skrevet af bl.a. Jens Baggesen, H.C. Andersen og Adam Oehlenschläger. Nogle af arrangementerne var skabt til lejligheden af dirigent Morten Schuldt-Jensen.

Modelleringskits til børn og unge

Med støtte fra Kultur- og Fritidsudvalget udviklede Skoletjenesten i samarbejde med keramikeren Louise Hindsgavl et modelleringskit til børn og unge. Kittet indeholdt en stor klump ler af bedste kvalitet, modelleringsværktøj og en vejledning i tekst og billeder til, hvordan man modellerer et portræthoved. Kittet blev uddelt i forbindelse med besøg på museet, men under corona-nedlukningen i påsken blev næsten 2.500 modelleringskits uddelt fra museets trappe til hjemsendte børn og børnefamilier. Red Barnet, Røde Kors og Rigshospitalets afdeling for kræftramte børn var også blandt modtagerne.

Arrangementer

I forbindelse med fejringen af Thorvaldsens 250 års-fødselsdag gennemførte museet i 2020 et omfattende arrangementsprogram. Programmet var inddelt i temaerne "Thorvaldsen & Fordybelse", "Thorvaldsen Bag Facaden", "Thorvaldsen & Musikken", "Thorvaldsen Talks og Thorvaldsens Selskab". Museet havde blandt andet lanterneomvisninger om aftenen på museet, små fordybelsesforedrag hvor en museumsinspektør gik i dybden med et specifikt værk, koncerter med Bremer McCoy, Jacob Bellens og Kira Skov Duo, artist talks med Jeanette Ehlers og Nikolaj Recke, Thorvaldsens Selskab samt en salon med oplæg om aspekter af Thorvaldsens antikke samling efterfulgt af DJ lounge med blandt andre Tue Track og Simon Muschinsky og drinks.

På trods af restriktioner fejrede museet også Thorvaldsens fødselsdag den 19. november med fødselsdagsange opført af Sokkelund Sangkor, gratis omvisninger og stor lyssætning på både museets facade og Thorvaldsens grav i gården. Årets arrangementsprogram sluttede med livestream af Händels Messias koncert opført af The Broken Consort. Koncerten er blevet set 4.700 gange.

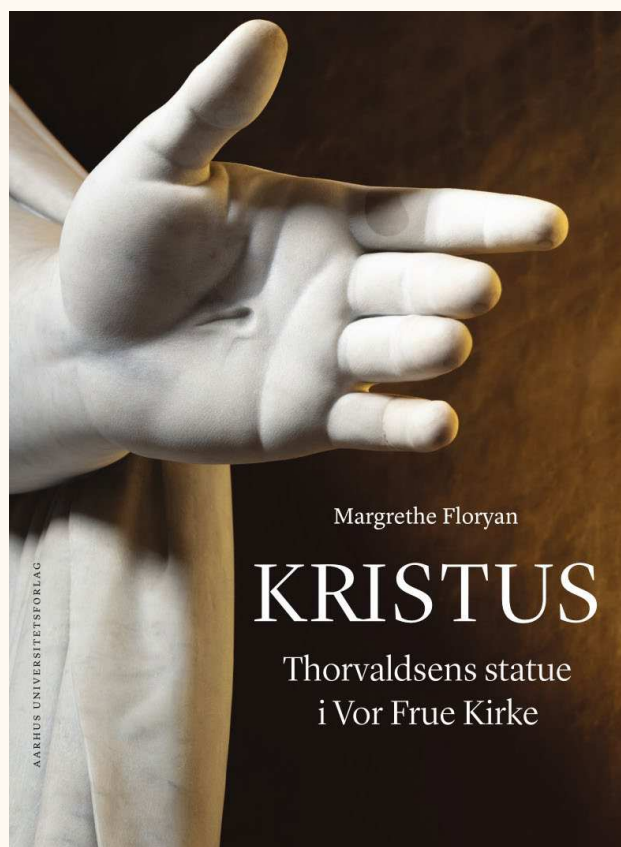

Foto: Aarhus Universitetsforlag 2020

Nationale samarbejder

I 2020 valgte Illum at fejre Bertel Thorvaldsens 250 år ved at have fokus på Thorvaldsen i sit årlige juletema – både i julekatalog og de fysiske dekorationer i Illum. Samarbejdet var brandopbyggende for museet og nåede bredt ud. Illums opsætning og formidling af Thorvaldsen nåede at blive set af flere tusinde inden den anden nedlukning. Museet oplevede også en forøget aktivitet på de sociale platforme i perioden som direkte følge af samarbejdet.

Genåbning af afstøbningssamlingen

I august 2020 genåbnede Thorvaldsens Museums afstøbningssamling med forbedrede sikringsforhold. Thorvaldsen levede størstedelen af sit liv i Rom og opbyggede bl.a. en stor samling af gipsafstøbninger efter skulpturer og relieffer fra antikken og frem til hans egen levetid. De bedste og mest interessante af afstøbningerne kan nu igen studeres i udstillingen i museets underetage.

Samarbejder med udenlandske institutioner

I forbindelse med særudstillingen "Ansigt til ansigt - Thorvaldsen og portrættet":

Bayerische Staatsgemäldesammlung Neue Pinakothek; National Gallery of Krakow; Museo di Roma; National Portrait Gallery, Smithsonian Institution, Washington DC; Staatliche Antikensammlung und Glyptothek München.

Samarbejde med Staatliche Antikensammlung und Glyptothek München, Slots- og Kulturstyrelsen samt Udenrigsministeriet om særudstilling om forholdet mellem Thorvaldsen og hans mæcen Ludwig I af Bayern, "Bertel Thorvaldsen und Ludwig I. Der dänische Bildhauer in bayerischem Auftrag". Udstillingen indgår som led i det dansk-tyske venskabsår og åbner 26. marts 2021.

Udlån

THM udlånte i 2020 118 kunstværker til museumsudstillinger i ind- og udland:

ARoS, Fuglsang Kunstmuseum, Den Hirschprungeske Samling, Nationalmuseet, Nivaagaards Malerisamling, Ribe Kunstmuseum, Skovgaardmuseet, Statens Museum for Kunst, Museum Sønderjylland.

Museum Behnhaus, Lübeck, Museum Flensborg, Festung Königstein GmbH, Königstein, Stadtmuseum Stuttgart, Petit Palais, Paris, Gallerie d'Italia, Intesa Sanpaolo, Milano, Galleria Nazionale dell'Umbria, Perugia, Nationalmuseum, Stockholm.

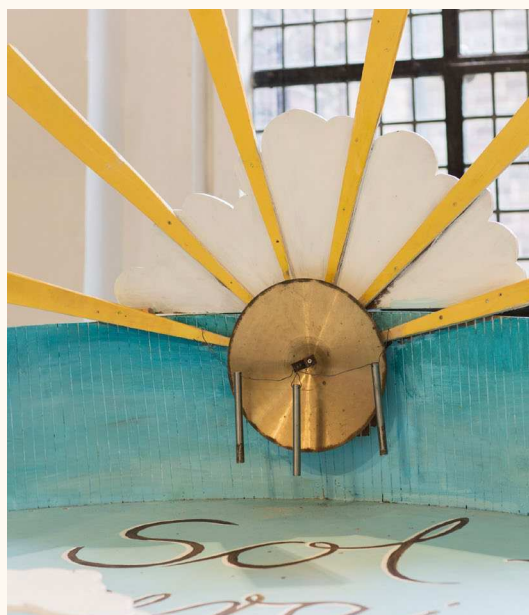
Nikolaj Kunsthal

Det lykkedes i 2020 at gennemføre alle syv planlagte udstillinger, om end nogle af dem blev udskudt til senere i årets løb. Udstillingen "Leonard Cohen – A Crack in Everything" blev forlænget frem til sommeren 2020 - til stor fornøjelse for gæsterne.

I løbet af sommeren kunne man opleve udstillingen "SKATE WORKS", som bestod af fem forskellige skulpturer, der kunne opleves udendørs i byen og i Copenhagen Skatepark. "SKATE WORKS" blev skabt i samarbejde med Copenhagen Skatepark og var kurateret af Jens-Peter Brask. De deltagende kunstnere var Anna Sørensen, Mikkel Carl, A-Kassen, Andreas Schulenburg og Amalie Jakobsen. Med udstillingen blandede samtidskunst og gadesport sig naturligt i egne miljøer, der både viste kunstens potentiale og skatesportens kunstneriske tilgang.

I august åbnede familieudstillingen "Flipperoraket i Panoramaarkaderne" af kunstneren Hartmut Stockter i Nedre Galleri. Her kunne man opleve et romantisk fantasilandskab, der bl.a. omfattede et enormt hamsterhjul, som børn og voksne kunne bevæge sig i. Til udstillingen udviklede Skoletjenesten et undervisningsprogram, som blev benyttet af mellemskolen til stor glæde for børn og lærere, der gerne måtte samles i klasser på trods af corona-restriktionerne.

Ligeledes åbnede Kunsthallen udstillingen "Old Tjikko" af Nicolai Howalt, der i Øvre Galleri havde installeret over 70 fotos på antikt papir af verdens formodentlig ældste træ. Det blev en meget smuk oplevelse, hvor de indrammede sort/hvide fotos løb som en frise gennem rummet. Udstillingen fik også stor anerkendelse og blev præmieret af Statens Kunstfond.

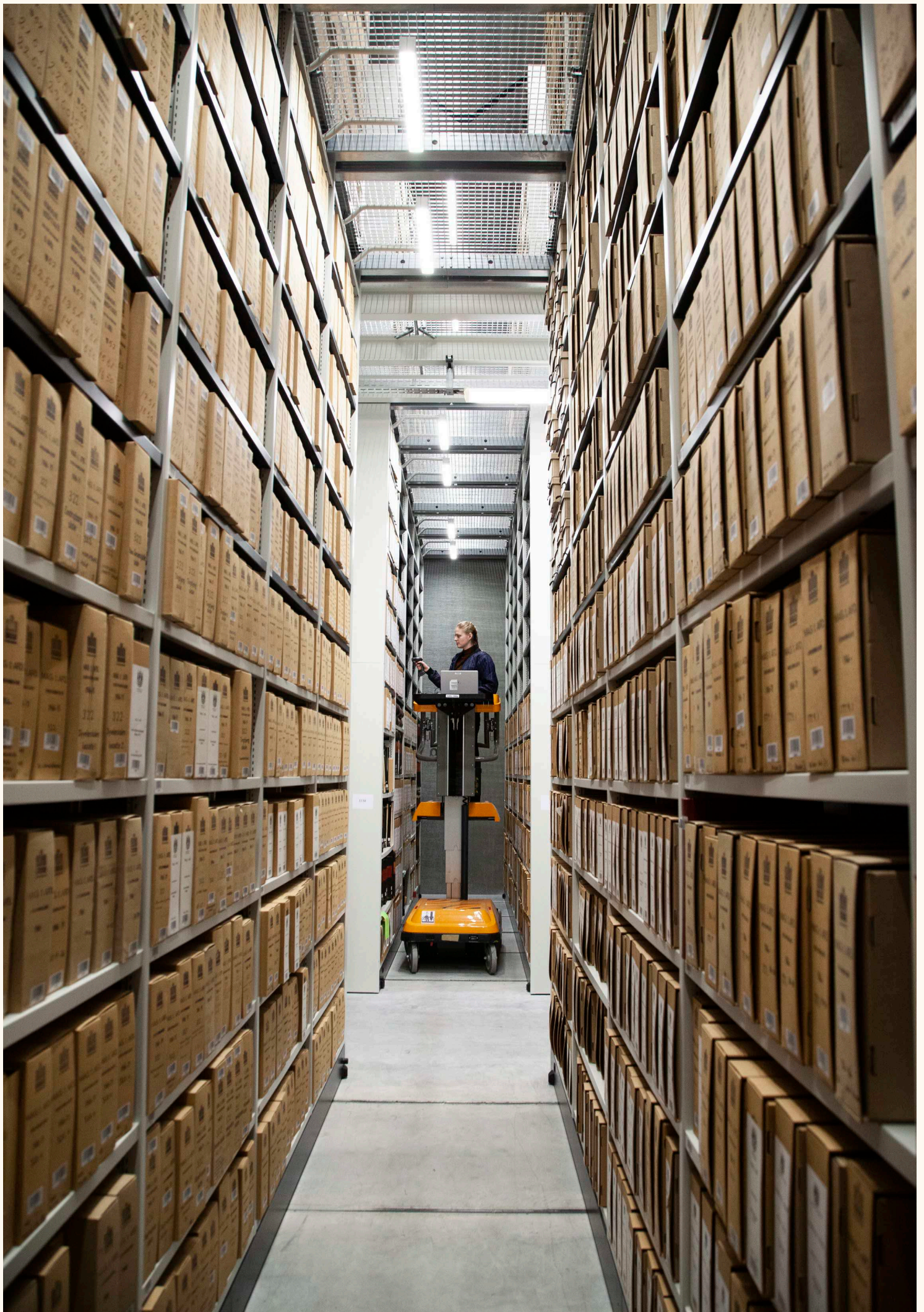

I Tårnrummet kunne to forskellige udstillinger ses i løbet af efteråret: "FOKUS videokunsthifestival" vist for tiende gang. Her kunne alle vinderfilmene fra de 10 år ses. Filmene blev også vist i Kunsthall Nord i Aalborg, Kunsthall 6100 i Haderslev og Viborg Kunsthall. I slutningen af året viste Nikolaj Kunsthall Virtual Reality installationen "Havfolket Kalder Mørknet Vand" af Vibeke Bryld. Her kunne man opleve en 360 graders sanseoplevelse med fødderne plantet i sand, og sanserne dybt nedsunket under havet.

Som en pop-up event dannede Nikolaj Kunsthall i samarbejde med Venedig Filmbiennalen ramme om biennalens Virtual Reality sektion, da biennalen kun havde begrænset adgang for gæster på grund af covid-19. Sammen med 13 andre udvalgte venues i verden indgik en del af Nikolaj Kunsthall i biennalen i ti dage i august, hvor man kunne opleve 44 forskellige VR-værker. Det blev et tilløbsstykke, og der var rift om pladserne. En af de tre danske film vandt juryens pris for bedste interaktive VR-oplevelse.

I løbet af året afholdt Nikolaj Kunsthall også diverse arrangementer bl.a. oplæsninger af Jens Christian Grøndal, Dy Plambeck og Nazila Kivi i forbindelse med "Leonard Cohen – A Crack in Everything". Golden Days festivalen havde temaet "Forever young", og Nikolaj Kunsthall havde i den anledning inviteret Jytte Abildstrøm til at fortælle om, hvordan man holder sig ung i sindet hele livet. I samarbejde med Landsforeningen Liv&Død blev der også arrangeret to live-podcasts, som handlede om at miste som ung. Det alvorlige og vigtige emne var rammesat i Øvre Galleri og trak mange især unge voksne gæster til. Hen over sommeren blev der med støtte fra regeringens særlige corona-pulje afholdt en række arrangementer henvendt til børn og unge, herunder skateworkshops på "SKATE WORKS"-skulpturer og meme-værksted på mobiltelefonen.

Københavns Stadsarkiv

Digitalarkivet

Årets helt store opgave var at forberede og gennemføre en outsourcing af datacentret i Stormgade til en Private Cloud løsning. Første kvartal indebar en markedsafklaring og markedsdialog med fire udvalgte leverandører, og en beslutning om at anvende SKI som udgangspunkt for en leverandørtildeling. I samarbejde med Zangenberg & Co. er der indgået en aftale, der giver høj fleksibilitet. Sidst på året transporteredes alle fysiske servere, med al tilhørende hardware og infrastruktur til Progressives datacenter, hvorfra der efterfølgende sker en transition til deres miljø. Opgaven forventes gennemført ved udgangen af marts 2021.

2020 viste sig som et særdeles produktivt år, hvor der i Digitalarkivet blev kvalitetssikret flere data end nogensinde før. Det samlede antal af godkendte arkiveringsversioner i 2020 lå på omkring 100, og udgjorde en samlet datamængde på over 60.000 GB og 30.000.000 filer. Det er til sammenligning, den samme datamængde, som Stadsarkivet tog ind på fem år fra 2015 til 2019, og en tydelig indikation af, at forvaltningerne gradvist skaber flere bevaringsværdige data.

Ny hjemmeside

Compliance var nøgleord for flere af årets brugervendte digitale projekter. Nye cookie-regler gjorde, at Stadsarkivet implementerede et nyt setup for disse på både kbharkiv.dk, kbhbilleder.dk og link-lives.dk. De nye regler giver brugerne mulighed for at fravælge at blive talt med i webstatistikken, hvilket har haft indflydelse på opgørelsen af årets digitale besøgstal.

Loven om webtilgængelighed for handicappede betød at alle offentlige hjemmesider skulle gøres tilgængelige efter en ny standard. En ny arkivhjemmeside, der samtidig kunne indfri nogle af de forskellige forbedrings- og brugerønsker, så dagens lys i september.

Selvbetjeningsløsninger

I starten af året lancerede Stadsarkivet de første digitale blanketter via kommunens nye selvbetjeningsløsning. Nu kan borgerne bestille eksamensbeviser og søge om arkivadgang via borger.dk. Andre blanketter er udviklet til en mere strømlinet indsamling af borgerbidrag i form af digitale filer med erindringer, fotos og privatarkiver.

Samskabelse med borgerne

Stadsarkivet har i en årrække arbejdet med inddragelse af frivillige i den strategiske indsats for at give flere brugere adgang til samlingerne. I 2020 lå fokus på indtastning af begravelsesprotokoller, som er en stærkt efterspurgt kilde hos flere brugergrupper.

Indtastningen af begravelsesprotokoller havde god fremdrift, og der blev i 2020 indtastet 84.322 begravelser. Samtidig blev projektets første periode 1861-1912 tastet færdig, hvilket resulterede i et komplet datasæt, der kunne gives videre til forskningsprojektet Link-Lives. Indtaster- og superbrugermøder blev med succes omlagt til digitale versioner, der ikke bare holdt gang i indtastningen, men fastholdt og udvidede frivillighedsskaren og knyttede eksisterende frivillige tættere til projektet.

Kbh-billeder

To medarbejdere gjorde en stor indsats for registreringen af Københavns Museums store fotosamling, den såkaldte F-samling, og løftede engagementet hos de mange frivillige. Med ugentlige publiceringer af nye billeder, kom der igen gang i dialogen, aktiviteten, emneordene og kortplaceringerne. I alt kom der 7.200 nye fotos på kbhbilleder.dk, 80.415 nye emneord, 13.725 kortplaceringer og knap 2.000 beskeder med forslag til forbedringer af billedbeskrivelserne. Blandt de forbedrede funktioner på sitet var muligheden for at zoome i endnu flere kort og tegninger.

900 Københavnererindringer

Under corona-nedlukningen kom et projekt til verden, som Stadsarkivet ellers ikke ville have haft ressourcer til at realisere: Ca. 900 københavnererindringer indsamlet af Stadsarkivet i 1995 blev digitaliserede, gennemlæst for personfølsomme oplysninger, metadata-opmærket og forberedt til tilgængeliggørelse i 2021.

Coronaberetninger

Arkivet har fra april til december indsamlet beretninger fra medarbejdere i Københavns Kommune om, hvad der skete, da corona-pandemien lukkede ned for København som by og kommunal arbejdsplads, hvordan pandemien vendte op og ned på kommunale funktioner, og hvordan de ansatte oplevede og håndterede det i deres arbejdsliv. De indsamlede beretninger præsenteres i 2021.

Ældreliv 2020

I perioden oktober 2019 - 1. marts 2020 blev der indsamlet ca. 50 erindringer om livet som pensionist anno 2019/2020. Indsamlingen blev omtalt i TV2 Lorry, P4 formiddag og alle de københavnske lokalaviser.

Svireklubberne modtager fællesskabsprisen

Stadsarkivet har siden 2018 faciliteret erindringsklubber for ældre medborgere. En udløber af erindringsklubberne er Svireklubberne, som er fællesskaber mellem de ældre, som er udsprunget af deres deltagelse i erindringsklubberne. I 2020 modtog Svireklubberne Fællesskabsprisen af Sundheds- og omsorgsforvaltningen for at styrke sammenhold og livskvalitet for ældre københavnere.

Coronasikker undervisning

Stadsarkivets eksamensforberedende undervisning for studerende på videregående uddannelser måtte omlægges til nye formater, da det i flere perioder stort set var umuligt at modtage større grupper på arkivet. I alt blev der gennemført 16 undervisningsforløb i kilde- og arkivbrug for ca. 385 universitets- og lærerstuderende.

Papirarkivering

Den store opgave med at tømme kommunens forvaltninger for papirarkiver blev hårdt ramt af nedlukningen i 2020-2021. Alligevel blev Stadsarkivet næsten færdig med Økonomiforvaltningens arkivalier, ligesom Huslejenævnets arkiv og det store analoge Folkeregisterarkiv blev sikret fra en fugtig kælder og overført til magasinet i Høje Taastrup. Fordi Folkeregisteret fortsat er i administrativ brug, blev der indgået en særlig aftale med Borgerservice om deponi, som indebærer, at Borgerservice fortsat har ansvaret for arkivet og har medarbejdere, som arbejder i Høje Taastrup.

Det afleveringsforberedende arbejde med sortering, ordning, pakning og registrering af de bevaringspligtige dele af papirarkiverne blev med stor succes udført sammen med medarbejdere i løntilskudsjob, som ud over det praktiske arbejde deltog i et omfattende kompetenceudviklingsprogram.

Sekretariatet i Historie & Kunst

Sekretariatet fokuserede i 2020 særligt på at styrke indkøbs- og complianceområdet. Der blev afholdt løbende arbejds møder med relevante medarbejdere fra institutionerne, hvor man kunne stille konkrete spørgsmål og løse udfordringer på stedet. Møderne havde også deltagelse af indkøbsspecialister fra Kultur- og Fritidsforvaltningens HR- og Økonomienhed og sekretariatets superbruger. Indsatsen bar i den grad frugt, og Historie & Kunsts compliance blev løftet betragteligt i løbet af året. Opgørelse af institutionernes kontantkasser fik også en overhaling, således at der nu er udarbejdet ens procedurer og forretningsgange.

På drift- og sikringsområdet blev 2020 bl.a. brugt på at få den ny-implementerede sikring på Thorvaldsens Museum og Nikolaj Kunsthal helt op at køre samt på at finjustere den nye museumsbygning i Stormgade 18. Endelig bidrog sekretariatet i 2020 til bl.a. at få løftet en fin udstilling på Bank- og Sparekassemuseet, afklare booking og bookingsystemer på tværs af institutionerne og få opbygget en meget velfungerende HR-funktion.

Rådet for visuel kunst

Rådet holdt i 2020 i alt 4 møder, hvor følgende dagsordenpunkter blev behandlet: (1) Ansøgninger om støtte til udstillingsprojekter (2) høringssvar til Københavns Kommune (3) ligestillingsredegørelse om kultur- og fritidslivet i København (4) status på den visuelle kunstplan (5) procedure for atelierbesøg og kortlægning af området (6) donationer. Rådet for Visuel Kunst var på 4 indkøbsture i 2020. Som følge af restriktioner i forbindelse med COVID-19 foregik årets sidste to indkøbsture over Microsoft Teams. Rådet købte i løbet af året 39 værker i alt, på 4 gallerier/udstillingssteder og 5 kunstatelier/atelierfællesskaber for i alt 660.922 kr. Af de 39 værker var 21 værker til i alt 342.022 kr. skabt af mandlige kunstnere og 18 værker til i alt 318.900 kr. skabt af kvindelige kunstnere.

Historie & Kunsts publikationer i 2020

KM = Københavns Museum, THM = Thorvaldsens Museum, KSA = Københavns Stadsarkiv

Formidling

(KM) Formidlingsleder, Ph.d. Vivi Lena Andersen: En sko fortæller modehistorie. Skalk 2020:1, s. 36.

(KM) Formidlingsleder, Ph.d. Vivi Lena Andersen: En pestkistes efterliv. Skalk 2020:4, s. 32-34.

(KM) Formidlingsleder, Ph.d. Vivi Lena Andersen: Affald – en kilde til viden om Enevældens København. I: Trap Danmark, København I-II, Vol. 32 & 33.

(KM) Formidlingsleder, Ph.d. Vivi Lena Andersen: Bidrag til afsnittet "Middelalder" i kapitlet "Historie", i Trap Danmark, København I, Vol. 32 & 33, s. 32, 33-49.

(KM) Formidlingsleder, Ph.d. Vivi Lena Andersen & museumschef Louise Jacobsen: Nyt museum i et gammelt hus. Danske Museer, årgang 33, s. 32-37.

(KM) Museumsinspektør Niels Andreasen, bidrag til afsnittet "Oldtid" i kapitlet "Historie", i Trap Danmark, København I, Vol. 32 & 33, s. 32, 33-35.

(KM) Museumsinspektør Andréa Borgius: Arkæologisk udgravning ved Gammeltorv i København. Middelalderarkæologisk nyhedsbrev. November 2020.

(KM) Museumsinspektør Andréa Borgius & Museumsinspektør, Ph.d. Hanna Dahlström. En jagtscene fra tidlig middelalder? Skalk 2020:6.

(KM) Museumsinspektør, Ph.d. Hanna Dahlström. Bidrag til afsnittet "Middelalder" i kapitlet "Historie", i Trap Danmark, København I-II, Vol. 32 & 33, s. 32, 33-49.

(KM) Redaktør, Ann Kristine Eriksen, Museumsinspektør, Ph.d., Jakob Parby & Museumsinspektør, Regitze Lindø Westergaard. Paul Fischer: Byen i det bedste lys (museumskatalog). Københavns Museum.

(KM) Arkæologisk leder, Jane Jark Jensen. Bidrag til afsnittet "Middelalder" i kapitlet "Historie", i Trap Danmark, København I-II, Vol. 32 & 33, s. 32, 33-49.

(KM) Museumsinspektør, Simone Mayer & Museumsinspektør, ZenonTopcagic Et indblik i 900 års historie. Middelalderarkæologisk nyhedsbrev. Juli 2020.

(KM) Museumsinspektør, Rikke Simonsen. Bidrag til afsnittet "Tiden 1526-1850", i kapitlet "Historie", i Trap Danmark, København I, 32 & 33, s. 32, 50-69.

(KM) Arkæolog, Andreas Valentin Wadskjær. Et skoflikkeres værksted på Kronprinsensgade. Middelalderarkæologisk nyhedsbrev. November 2020.

(THM) Forskningsmedarbejder Nanna Kronberg Frederiksen: Thorvaldsens Museums kategorier til beskrivelse af kunstværker og genstande, akivet.thorvaldsensmuseum.dk 2020.

(THM) Museumsinspektør Ernst Jonas Bencard: Tre fordomme om portrætbuster, arkivet. thorvaldsensmuseum.dk 2020.

(THM) Museumsinspektør Ernst Jonas Bencard og stud.mag. Mads Aakjær Reinert: Manuskriptet til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen, Kilder til danske Kunsthistorie samt arkivet.thorvaldsensmuseum.dk 2020.

(KSA) Arkivar, Ph.d. Peter Wessel Hansen: En sød sag. Monopoler, karteller og retfærdige priser i 1780'ernes København, i Historiske Meddelelser om København, 23-39.

(KSA) Arkivar, Ph.d. Peter Wessel Hansen: Gammel i København: Liv og livsvilkår 1891-2018, boganmeldelse, i Historisk Tidsskrift, 120, 1, 315-317.

(KSA) Arkivar, Ph.d. Peter Wessel Hansen: Velgørende stiftelser for ældre i København, i Trap Danmark. Københavns Kommune, Hørsholm, 71.

Forskning

(KM) Museumsinspektør Ph.d. Hanna Dahlström: En verden til forskel? En diskussion af koncepterne "urban" og "rural" med eksempel fra bebyggelser i middelalderens østlige Danmark. I: M. Jespersen & M. Thelle (red.): Land og by på tværs 1000-1800. Festskrift til Bjørn Poulsen. Aarhus Universitetsforlag.

(KM) Museumsinspektør Ph.d. Hanna Dahlström: Köpenhamns uppkomst – om nätverk och aktörer i det tidigmedeltida Östdanmark. Metropol 2020, nr.1.

(KM) Museumsinspektør, Ph.d. Hanna Dahlström & lektor Jesper Olsen: Chronology in urban archaeology – Bayesian modelling of radiocarbon dates from medieval Copenhagen as a high definition approach. I: META Historisk arkeologisk tidskrift 2020, s. 111-137.

(KM) Hanna Dahlström, Bjørn Poulsen & Jesper Olsen: A Port on the Øresund – initiatives and dynamics in the early life of Copenhagen. I: Journal of Urban Archaeology, volume 2. Brepols.

(KM) Docent Georg Haggrén, ph.d. studerende Stuart Whatley & Museumsinspektør, Ph.d.Hanna Dahlström: Medieval and Early Modern Utility Glass in Denmark. I: Journal of Glass Studies, Volume 62.

(KM) Museumsinspektør Ph.d. Jakob Parby: Stemmer fra kolonierne. Et kritisk blik på Nationalmuseets nye permanente koloniudstilling: Debatanmeldelse i Historisk Tidsskrift, bd. 120, hft. 1.

(THM) Lektor Jane Fejfer & Museumsinspektør Kristine Bøggild Johansen (eds.): Face to Face. Thorvaldsen and Portraiture. Copenhagen, Strandberg Publishing, 2020.

(THM) Museumsinspektør, Ph.d. Margrethe Floryan: KRISTUS. Thorvaldsens statue i Vor Frue Kirke. Æstetisk, historisk og liturgisk set. Aarhus Universitetsforlag, 2020.

(THM) Museumsinspektør Kira Kofoed: "Koch, Thorvaldsen e Olevano Romano ossia Thorvaldsen come il sole centrale" degli artisti', i: Monica Di Gregorio (edit.): Atti della conferenza del 7 maggio 2019, Museum Casa di Goethe, Roma; udgivet i serien I Taccuini del Museum Grand Tour, vol. IV, Palestrina – Rom, 2020.

(THM) Jan Zahle: Thorvaldsen. Collector of Plaster Cast from Antiquity and the Early Modern Period. I-III. Aarhus University Press, 2020.

Fondsstøtte

Historie & Kunst modtog 2 mio. kr. i fondsstøtte i 2020 – fortrinsvis bevillinger til særudstillinger i 2021. Herudover indgik Historie & Kunst som samarbejdspartner i projekter, som modtog fondsstøtte i størrelsesordenen 1,5 mio. kr.

Tak til følgende for deres generøse og vigtige bidrag i 2020:

Augustinus Fonden

Carlsbergfondet

Dreyers Fond

Knud Højgaards Fond

Elly og Aage W. Jensens Fond

Konsul Georg Jorck og hustru Enna Jorck's Fond

Krogager-fonden

Nationalbankens Jubilæums Fond

Furi Appel og Gunnar Niskers Fond

Nordea-fonden / Gadeidræts-puljen

Ny Carlsbergfondet

Den Obelske Familiefond

Politiken-Fonden

Slots- og Kulturstyrelsen

Spar Nord Norden

Statens Kunstfond

Statens Kunstfond Billedkunstudvalg

Velux Fonden

Økonomi

Historie & Kunst havde i 2020 indtægter på 119 mio. kr. Københavns Kommunes bevillinger udgør langt størstedelen af indtægterne. Indtægter fra bygherrebetalt arkæologi og it-konsulentytelser i det kommunale samarbejde NEA (Netværket Elektronisk Arkivering) er andre centrale kilder.

Københavns Museum og Thorvaldsens Museum modtager som statsanerkendte museer en samlet årlig statsstøtte på godt 2 mio. kr.

En meget stor del af udgifterne i Historie & Kunst vedrører udgifter til løn.

Historie & Kunst - indtægter 2020

